

ДЕЯКІ ЧИННИКИ ВИБОРУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ПЕРШОКУРСНИКАМИ БІОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Гасинець Я. С., Староста В. І.

Україна, м. Ужгород, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Завершення навчання в школі, вступ до вищого навчального закладу (ВНЗ) – важливі етапи в становленні молодих людей, оскільки ці процеси супроводжуються зміною умов життєдіяльності, соціального оточення. На вибір ВНЗ та певної спеціальності для кожного абітурієнта впливають різноманітні чинники, які бажано враховувати керівництву та викладачам ВНЗ як до, так і під час вступної компанії.

Дане повідомлення висвітлює деякі чинники вибору вищого навчального закладу першокурсниками біологічних спеціальностей.

Результати даного дослідження отримані шляхом діагностики адаптації студентів першого курсу. Відомий вітчизняний психолог Г. Балл (1989) [1, с. 99] зауважує, що поняття адаптації здатне зіграти важливу роль у психологічному пізнанні, якщо трактується не вузько (як пристосування до середовища), а широко, як єдність взаємозумовлених протилежно спрямованих процесів урівноваження суб'єкта із середовищем.

Емпіричне дослідження проводили на базі біологічного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»), який належить до класичних університетів України і має найвищий – IV-й рівень акредитації. УжНУ – один з найбільших університетів Карпатського регіону (http://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-about_us). Для діагностики адаптації студентів першого курсу до навчання проведено анонімне електронне анкетування на початку другого семестру в 2017 р. (56 студентів) https://docs.google.com/forms/d/1Olvx_ky36cI2QR-JycMY8BG47_moE5SwKaJcpTzY4LQ/edit та 2018 р. (61 студент) [https:// docs.google.com /forms/d/1uSsS60V-sa8rr4RGFhZzRyR44_KtKaTkQE-3Jj5mpmI/edit](https://docs.google.com/forms/d/1uSsS60V-sa8rr4RGFhZzRyR44_KtKaTkQE-3Jj5mpmI/edit).

Використано анкету, яка містить питання опитувальника «Мотивація професійної діяльності» (автор методики К. Замфір у модифікації А. Реана (Н. Бордовская, А. Реан, 2000 [2, с. 267-269]), опитувальника «Адаптованість студентів у вузі» (автори методики Т. Дубовицька, А. Крилова, 2010 [3]), всі інші 23 питання анкети розробили В. Староста та ін. (2017, [4]).

Більшість респондентів віком 17-18 років, відповідно 91,7 % (2017) та 87,8 % (2018). Загальні відомості про респондентів - студентів першого курсу біологічного факультету представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Загальні відомості про студентів

Питання	Відповіді	2017, %	2018, %
Стать	чоловіча	25,9	24,6
	жіноча	74,1	75,4
Закінчили школу	Міську	29,6	45,9
	Сільську	51,9	42,6
	Селищну	18,5	11,5
Проживання	У гуртожитку	42,5	42,6
	Винаймаю житло	27,3	27,9
	Вдома у батьків	22,8	23,0
	У родичів/знайомих	7,4	6,5

Відповіді студентів на наступні два питання (табл. 2 і табл.3) передбачали такі варіанти: «Так», «Частково», «Ні». Нами в процесі опрацювання результатів проведено сумування відповідей «Так» та «Частково», оскільки відповідь «Частково» передбачає позитивну відповідь на поставлені питання.

Дослідження показує, що першокурсники більш свідомо підійшли до вибору факультету (табл. 2), оскільки суттєво зменшилась частка студентів, які вступають «за компанію» з друзями. Стабільно високі значення відсотків спостерігаємо щодо таких чинників як близькість розміщення навчального

закладу від місця проживання, високий рейтинг навчального закладу, поради близьких людей, наявність саме тієї спеціальності, яка зацікавила абітурієнта тощо.

Таблиця 2

Відповіді студентів (у %) на питання: «Чому Ви обрали саме УжНУ?»

Відповіді	2017 р.		2018 р.	
	<i>Так + Частково</i>	<i>Ні</i>	<i>Так + Частково</i>	<i>Ні</i>
1. Вступив «за компанію» з друзями	42,6	57,4	34,5	65,6
2. Навчальний заклад знаходиться близько від місця проживання	57,4	42,6	77,0	23,0
3. Навчальний заклад має високий рейтинг і дає якісну освіту	85,2	14,8	90,2	9,8
4. Порадили люди, яким довіряю (батьки, родичі, друзі, учителі тощо)	74,1	25,9	88,6	11,4
5. Сюди було легко вступити	79,6	20,4	86,9	13,1
6. Тут є саме та спеціальність, яка мене зацікавила	88,9	11,1	88,6	11,4
7. Тут престижно вчитися	75,9	24,1	77,0	23,0

Важливим є також інформація про університет, факультет та обрану спеціальність. За період свого існування з 1945 року факультет здійснив більше 60 випусків студентів, підготувавши більш ніж 5000 біологів, які працюють як в Україні, так і за її межами. Понад 100 випускників факультету захистили кандидатські дисертації, а 26 стали докторами наук.

На біологічному факультеті системно проводиться профорієнтаційна робота серед шкільної молоді. Цьому сприяють веб-сторінки УжНУ та факультету (<http://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/faculty-biolog>), окремих кафедр, дні відкритих дверей, олімпіади, турніри, зустрічі з викладачами та студентами.

Результати дослідження адаптації першокурсників у 2017 року показали такі мінімальні показники в контексті профорієнтаційної інформації (табл. 3): Дні відкритих дверей на факультеті, профорієнтаційні бесіди студентів УжНУ під час практики в школі. Актуалізація цієї роботи на факультеті, під час педагогічної практики студентів дали змогу покращити відповідні показники у 2018 році порівняно з аналогічними у 2017 році (табл. 3).

Таблиця 3

**Відповіді студентів (у %) на питання:
«Як Ви дізналися про УжНУ та обрану спеціальність?»**

	2017		2018	
	<i>Так+ Частково</i>	<i>Ні</i>	<i>Так+ Частково</i>	<i>Ні</i>
1. Із веб-сторінки УжНУ	77,4	22,6	85,3	14,8
2. Із засобів масової інформації	64,2	35,8	72,2	27,9
3. Із рекламних буклетів	26,4	73,6	42,7	57,4
4. Із соціальних мереж	58,5	41,5	63,9	36,1
5. Під час Днів відкритих дверей на факультетах УжНУ	18,9	81,1	32,8	67,2
6. Під час проведення на базі УжНУ олімпіад, турнірів, змагань тощо	37,7	62,3	37,8	62,3
7. Профорієнтаційні бесіди викладачів УжНУ (у школі, в ЗМІ тощо)	47,2	52,8	44,3	55,7
8. Профорієнтаційні бесіди студентів УжНУ під час практики в школі	32,1	67,9	45,9	54,1
9. Від людей, яким довіряю (батьки, родичі, друзі, учителі тощо)	75,5	24,5	82,0	18,0

Таким чином, електронне анкетування дає змогу як виявляти ставлення студентів до тих чи інших профорієнтаційних чинників, так і вносити

відповідні корективи в організацію профорієнтаційної роботи для покращення її ефективності на біологічному факультеті в процесі освітньої діяльності.

Література:

1. Балл Г. А. Понятие адаптации и его значения для психологии личности / Г. А. Балл // Вопросы психологии. – 1989. – №1. – С. 92-100.
2. Бордовская Н. В. Педагогика. Учебник для вузов / Н. В. Бордовская, А. А. Реан. – СПб : Питер, – 2000. – 304 с.
3. Дубовицкая Т. Д. Методика исследования адаптированности студентов в вузе / Т. Д. Дубовицкая, А. В. Крылова // Психолого-педагогические исследования: Психологическая наука и образование, 2010. – N 2. – С. 27-46.
4. Староста Володимир. Деякі аспекти адаптації студентів-першокурсників до навчання в умовах класичного університету / Староста Володимир, Попадич Олена, Староста Крістіна // Педагогічні інновації у фаховій освіті: збірник наукових праць. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2017. – N 1(8). – С. 189-200.